

Waterkrachtcentrale Borgharen

Advies voor de m.e.r.-beoordeling

8 november 2005 / rapportnummer 1645-68

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

uw kenmerk
SOG 2005-32662

uw brief
12 september 2005

ons kenmerk
1645-69/vB/lp

onderwerp
advies m.e.r.-beoordeling Waterkracht-
centrale Borgharen

doorkiesnummer
(030) 234 76 51

Utrecht,
8 november 2005

Geachte Raad,

Met bovengenoemde brief stelde u (als coördinerend bevoegd gezag) de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een m.e.r.-beoordeling uit te brengen in het kader van Waterkrachtcentrale Borgharen.

Overeenkomstig uw verzoek bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag nadere informatie over het vervolg van dit project krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. J.G.M. van Rhijn
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.-
beoordeling Waterkrachtcentrale Borgharen

c.c.: Rijkswaterstaat, Directie Limburg

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor de m.e.r.-beoordeling
Waterkrachtcentrale Borgharen

Advies voor de m.e.r.-beoordeling over Waterkrachtcentrale Borgharen,

uitgebracht aan de gemeente Maastricht als coördinerend bevoegd gezag door
de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.-beoordeling
Waterkrachtcentrale Borgharen,

de secretaris

N. v. Buren

dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter

J.G.M. van Rhijn

drs. J.G.M. van Rhijn

Utrecht, 8 november 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. ADVIES TEN BEHOEVE VAN DE M.E.R.-BEOORDELING	3
2.1 Advies van de Commissie over de toegevoegde waarde van m.e.r....	3
2.2 Toelichting op het oordeel.....	3
2.2.1 Beoordelingskader.....	3
2.2.2 Kenmerken van de activiteit	3
2.2.3 Plaats van de activiteit.....	3
2.2.4 Samenhang met andere activiteiten ter plaatse	3
2.2.5 Kenmerken van de gevolgen	4
2.3 Zijn er bijzondere omstandigheden met belangrijke milieugevolgen die milieueffectrapportage rechtvaardigen?	4

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 september 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Projectgegevens

1. INLEIDING

ARBRA BV heeft het voornemen om een waterkrachtcentrale in de Maas bij de stuw van Borgharen te bouwen. Deze locatie grenst aan het stroomafwaarts grenzende Habitatrichtlijngebied Grensmaas. De gemeente Maastricht en Rijkswaterstaat, directie Limburg hebben, als bevoegde instanties, een Aanmeldingsnotitie¹ ontvangen van ARBRA BV in verband met de aanvraag voor een vergunning ingevolge de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Ontgrondingenwet, de Grondwaterwet en de Rivierenwet.

Het project heeft met een andere initiatiefnemer, Mega Limburg, in 1997 de m.e.r. procedure doorlopen. In oktober 2003 is door deze initiatiefnemer besloten niet verder te gaan met de procedure vanwege financiële redenen.

Voor het nemen van een besluit moeten de bevoegde instanties op grond van het in 1999 gewijzigde Besluit m.e.r. 1994 (categorie D31²) een m.e.r.-beoordelingsbesluit nemen, dat wil zeggen besluiten of er sprake is van bijzondere omstandigheden waaronder de activiteit wordt ondernomen, als bedoeld in artikel 7.8b vierde lid van de Wm.

Bij brief van 13 september 2005³ heeft de gemeente Maastricht de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) gevraagd advies uit te brengen over de m.e.r.-beoordelingsplicht voor deze activiteit.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd⁴.

Het advies van de Commissie is gebaseerd op de door het Ministerie van VROM opgestelde Handreiking voor de m.e.r.-beoordelingsplicht (VROM, 1999). Uitgangspunt van de m.e.r.-beoordeling is het 'nee, tenzij-principe'. Dat wil zeggen dat alleen een MER hoeft te worden opgesteld als hiervoor voldoende redenen zijn. De Handreiking stelt dat een gemotiveerd oordeel van het bevoegd gezag over het al dan niet uitvoeren van een m.e.r. gebaseerd zal zijn op een beschouwing van het zich voordoen van één of meer bijzondere omstandigheden. Bijzondere omstandigheden zijn relevant wanneer zij kunnen leiden tot belangrijke nadelige milieugevolgen.

De Commissie is voor haar advies nagegaan of er bij het voornemen van ARBRA BV sprake is van bijzondere omstandigheden. Vervolgens heeft zij beoordeeld of deze omstandigheden zodanige nadelige milieugevolgen hebben dat het opstellen van een MER gerechtvaardigd is.

¹ Gedateerd op september 2005.

² Categorie D31: De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting bestemd voor het omzetten van hydrostatische energie in elektrische of thermische energie.

³ Zie bijlage 1.

⁴ Zie bijlage 2 voor de samenstelling van de werkgroep en andere gegevens over het project.

De Commissie heeft haar advies gebaseerd op de volgende, door de gemeente, door Rijkswaterstaat Directie Limburg en door de initiatiefnemer toegezonden informatie:

1. Aanmeldingsnotitie m.e.r.-beoordeling Waterkrachtcentrale Borgharen, september 2005;
2. Beoordeling Habitatrichtlijn Grensmaas i.v.m. WKC Borgharen, Kema et al., 12 september 2005;
3. Bijlage 3, Expert opinion visgeleiding systeem WKC Borgharen, Kema, 18 april 2005;
4. Bijlage 4, MER Grensmaas Hoofdrapport blz. 216-238;
5. Milieueffectrapport Waterkrachtcentrale Borgharen, Waterloopkundig Laboratorium, september 1997.
6. Final Report, Management of silver eel: human impact on downstream migrating silver eel in the river Meuse, 50180283-KPS/MEC 03-6183 KEMA.
7. Assessing the impact of hydropower and fisheries on downstream migrating silver eel, *Anguilla anguilla*, by telemetry in the River Meuse, Winter et al. (pre-publicatie)
8. Managing Human Impact on Downstream Migrating European Eel (*Anguilla anguilla*) in the River Meuse, Bruijs et al. (pre-publicatie)
9. Waterkrachtcentrales en Vismigratie in de Maas, 2001, Bakker et al.
10. Vis laten lijden of geleiden, Beijer, 2003, P-UB-2003-06, Wetenschapswinkel Biologie.
11. Hindernissen voor de vistrek in de hoofdstroom van de Maas van de monding tot de Chiera.
12. Tekstblokjes uit PvE Grensmaas m.b.t. inlaatwerk Bosscherveld, uit: Ontwerpeisen voor overige werken.
13. Bijdrage Jan Kranenbarg stuk over zalm en zeeforel voor geïntegreerde rapportage grote rivieren.
14. Brief betreffende resultaatsverbintenis voor waterkrachtcentrales van Dienst Scheepvaart. 19 december 2002
15. AMV/00124096/1000 Besluit van de Vlaamse minister van leefmilieu en landbouw houdende uitspraak over het beroep aangetekend tegen de beslissing nr. 82/45035/212/1/A/1/PW/FC van 21 maart 2002 van de bestendige deputatie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen houdende het verlenen van de vergunning aan de tijdelijke vennootschap waterkracht Bovenschelde, uitbreidingsstraat 62, 2060 Antwerpen, om een waterkrachtcentrale gelegen te 9700 Oudenaarde, Trekweg (rechteroever Schelde), te exploiteren.
16. Current situation of small hydropower in the EU-15 according to ESHA's members.
17. UBA-TEXTE 01/01 ISSN 0722-186X Umwelt Bundes Amt für Mensch und Umwelt, Wasserkraftanlagen als erneuerbare Energiequelle-rechtliche und ökologische Aspekte, 2001.

2. ADVIES TEN BEHOEVE VAN DE M.E.R.-BEOORDELING

2.1 Advies van de Commissie over de toegevoegde waarde van m.e.r.

Op basis van de aangeleverde informatie is de Commissie van oordeel dat voor dit project geen sprake is van bijzondere omstandigheden die zodanig belangrijke milieugevolgen tot gevolg (kunnen) hebben dat het maken van een MER een toegevoegde waarde zal hebben.

In de volgende paragrafen wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht.

2.2 Toelichting op het oordeel

2.2.1 Beoordelingskader

De bijzondere omstandigheden, waaraan getoetst moet worden of er al dan niet een MER moet worden gemaakt, worden in de Wet milieubeheer (Wm) nader bepaald en wel in de artikelen 7.4 eerste lid, annex 7.8b, vierde lid. Onder bijzondere omstandigheden worden conform de Wet milieubeheer verstaan de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu die de activiteit kan hebben, gezien:

- a de kenmerken van de activiteit;
- b de plaats waar de activiteit wordt verricht;
- c de samenhang met andere activiteiten ter plaatse;
- d de kenmerken van die gevolgen.

Dit betekent dat de Commissie toetst op inhoudelijke gronden en niet nagaat of het initiatief past binnen het vastgestelde beleid.

2.2.2 Kenmerken van de activiteit

De voorgenomen activiteit betreft het oprichten en bedrijven van een waterkrachtcentrale. De waterkrachtcentrale zal 2-3 turbine/generatorinstallaties omvatten en zal zich grotendeels onder de grond bevinden. De dimensionering van de installatie zal worden afgestemd op een nominale doorstroming van 300 m³/s rivierwater. Het nominale vermogen zal circa 9 MWe bedragen. Het elektrische vermogen zal worden geleverd aan het 10 kV/elektriciteitsnet van Essent.

2.2.3 Plaats van de activiteit

De intentie is de waterkrachtcentrale te bouwen in de rivier de Maas, aan de zuid-westzijde van de stuw nabij Borgharen. Deze locatie grenst aan het stroomafwaarts aangrenzende Habitatrictlijngebied Grensmaas.

2.2.4 Samenhang met andere activiteiten ter plaatse

Het gaat hier om de mogelijkheid dat de waterkrachtcentrale en activiteiten in de omgeving elkaar wederzijds beïnvloeden. Bij deze beoordeling is de Commissie uitgegaan van de van Rijkswaterstaat verkregen informatie over de plannen voor het Bosscherveld. In het kader van het Grensmaas project zal stroomopwaarts van de waterkrachtlokatie een inlaatwerk worden gemaakt,

waarmee water het Bosscherveld wordt ingelaten. Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat het inlaatwater een debiet zal hebben van niet meer dan 10 m³/s. Door onttrekking van water aan de Maas zal bij het in bedrijf zijn van de waterkrachtcentrale het aantal dagen dat het water over de stuw valt iets kleiner zijn dan aangegeven is in de rapporten 1 en 5, zoals genoemd op blz. 2 van dit advies. Het milieueffect hiervan –minder zuurstoftoevoeging aan het water door minder aeratie- is naar verwachting klein en zal waarschijnlijk gecompenseerd kunnen worden door zuurstofopname van het ingelaten water door oppervlakkige stroming in het grindbed van het Bosscherveld. Daarbij moet tevens worden bedacht dat het zuurstofgehalte door rivierbedverbreding en door waterkwaliteitsverbetering positief beïnvloed kan worden.

De andere waterkrachtcentrales, o.a. bij Linne en Lith zorgen voor effecten op de visstand. Op dit moment bezitten deze centrales nog geen visgeleidingssystemen. In de toekomst worden deze systemen daar wel verwacht. Afhankelijk van de soort vis (zie volgende paragraaf) zullen de cumulatieve effecten van deze centrales met de centrale van Borgharen tot wezenlijke gevolgen leiden.

2.2.5 Kenmerken van de gevolgen

Het voornaamste effect naar de omgeving betreft aantasting van de vispopulatie. De Commissie constateert dat de vispopulatie zal worden aangetast. Echter ten aanzien van de beschermde vissoorten (Bermpje, Kleine modderkruiper, Meerval, Rivierdonderpad⁵, Beekprik, Bittervoorn, Elrits, Gestippelde Alver, Grote Modderkruiper, Rivierprik⁶, Houting en Steur⁷) verwacht de Commissie niet dat deze aantasting wezenlijk zal zijn. Zij baseert zich hierbij op de informatie die zij hierover heeft ontvangen (zie Inleiding). Zij verwacht dat kleine vissen, vissen die niet migreren en vissen zoals de Zalm waarvan de adulten na het paaien in bovenstroomse gebieden grotendeels afsterven en welke als smolts stroomafwaarts migreren geen wezenlijke effecten zullen ondervinden. Daarentegen verwacht zij dat de grote vissoorten die wel migreren, zoals Paling, Barbeel en Zeeforel wel wezenlijke gevolgen zullen ondervinden. Een visgeleidingssysteem zal deze gevolgen verminderen. De Commissie verwacht echter dat deze dan nog steeds wezenlijk zullen zijn. Hiervoor heeft zij de informatie uit de Inleiding gebruikt. Bij deze constatering moet wel worden opgemerkt dat deze soorten in de toekomst wellicht bescherming verdienen, maar deze status nu niet genieten. De effecten op deze soorten zijn in de achterliggende informatie terug te vinden.

2.3 Zijn er bijzondere omstandigheden met belangrijke milieugevolgen die milieueffectrapportage rechtvaardigen?

In de vorige paragraaf is aangegeven dat er belangrijke milieugevolgen te verwachten zijn op de grotere niet beschermde migrerende vissoorten zoals Paling en Zeeforel. Uit een voorzorgsprincipe zou de Commissie kunnen adviseren om een m.e.r. te doorlopen. Echter de Commissie realiseert zich dat op dit moment de huidige informatie die aan deze beoordeling ten grondslag ligt een dusdanig informatief karakter heeft dat een MER hier niet veel meer aan kan toevoegen. Naast de effectbepaling heeft een m.e.r. ook altijd een alternatievenbeoordeling in zich. Hiervoor geldt dat volgens de Commissie voor dit pro-

⁵ Deze behoren tot de overige soorten (tabel 2 van het Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet, te vinden op de www.minlnv.nl).

⁶ Deze behoren tot de AMvB soorten (tabel 3 van het Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet, te vinden op de www.minlnv.nl).

⁷ Deze behoren tot Bijlage IV HR soorten (tabel van het Overzicht beschermingsregimes AMvB Flora- en faunawet, te vinden op de www.minlnv.nl).

ject hoogstens gedacht kan worden aan mitigerende maatregelen als een 'vis-vriendelijk' ontwerp (geometrie en regeling van de leid- en loopschoepen en mogelijk het toerental van de turbine) en de bedrijfsvoering van de turbines. Daarbij leveren 2 grotere turbines minder visschade op dan 3 kleinere, terwijl voor de bedrijfsvoering turbineregime 2B (Zie tabel V.2 uit het m.e.r. WKC Borgharen) gevoerd wordt.

Derhalve komt de Commissie tot de conclusie dat de bevoegde instanties op dit moment over alle informatie beschikken om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming. Zij vindt dat het maken van een MER derhalve geen toegevoegde waarde biedt.

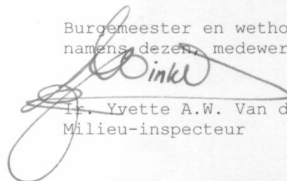
BIJLAGEN

bij het advies voor m.e.r.-beoordeling
Waterkrachtcentrale Borgharen

(bijlagen 1 t/m 2)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 12 september 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

 Gemeente Maastricht											
Stadsontwikkeling en Grondzaken											
Commissie m.e.r. t.a.v. Mw. N. van Buren Postbus 2345 3500 GH ROERMOND	<table border="1"><tr><td></td><td>Commissie voor de milieu-effectrapportage</td></tr><tr><td>ingekomen :</td><td>14 SEP. 2005</td></tr><tr><td>nummer</td><td></td></tr><tr><td>dossier</td><td>1645-1/w</td></tr><tr><td>kopie naar :</td><td>HL/bib/eh</td></tr></table>		Commissie voor de milieu-effectrapportage	ingekomen :	14 SEP. 2005	nummer		dossier	1645-1/w	kopie naar :	HL/bib/eh
	Commissie voor de milieu-effectrapportage										
ingekomen :	14 SEP. 2005										
nummer											
dossier	1645-1/w										
kopie naar :	HL/bib/eh										
uw brief:	ons kenmerk: SOG 2005 -32662										
	behandeld door: Y. Van de Winkel doorkiesnummer: 043 350 4438 (tel) 043 350 4584 (fax)										
Aanmeldingsnotitie WKC (incl. bijlagen) en bijlage(n) : aanvullende informatie	Maastricht, 12 september 2005 VERZONDEN 13 SEP.2005										
Onderwerp : Advies inzake m.e.r.-beoordeling Waterkrachtcentrale Borgharen											
Geachte mevrouw Van Buren,											
<p>Zoals telefonisch besproken stuur ik u bij deze ter advies de m.e.r.-beoordelingsnotitie ten behoeve van de 'Waterkrachtcentrale Borgharen' (WKC), inclusief bijlagen en andere door de initiatiefnemer toegestuurde informatie. Indien nog relevante aanvullende informatie bij ons wordt ingediend zullen wij u deze zo spoedig mogelijk doen toekomen. Wij stellen het bijzonder op prijs om van u een second opinion te ontvangen met betrekking tot het wel of niet MER-plichtig zijn van de voorgenomen activiteit betreffend het oprichten en bedrijven van een WKC op de betreffende locatie binnen onze gemeente Maastricht. U gaf aan binnen een termijn van zes weken schriftelijk een advies hieromtrent uit te kunnen brengen. Wij zien uw reactie graag tegemoet. Mocht u in de tussenliggende periode aanvullende informatie wensen dan kunt u uiteraard contact met ondergetekende opnemen.</p>											
Burgemeester en wethouders van Maastricht, namens dezen, medewerker afdeling Milieu en Bedrijf											
 Yvette A.W. Van de Winkel Milieu-inspecteur											
Randwycksingel 22 Centraal Postadres: Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht Telefoon (043) 350 5050 Fax (043) 350 4141											

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: ARBRA BV

Bevoegd gezag: Gemeente Maastricht en Rijkswaterstaat, directie Limburg

Besluit: vergunning ingevolge de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging Oppervlaktewateren, de Ontgrondingenwet, de Grondwaterwet en de Rivierenwet

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: D 31

Activiteit: Het oprichten van een waterkrachtcentrale in de Maas bij de stuw van Borgharen.

Procedurele gegevens:

Datum aanvang beoordeling: 12 september 2005

Datum van uitbrengen beoordeling: 8 november 2005

Bijzonderheden: Uit de informatie blijkt dat er belangrijke milieugevolgen te verwachten zijn op de grotere niet beschermde migrerende vissoorten zoals Paling en Zeeforel. Uit een voorzorgsprincipe zou de Commissie kunnen adviseren om een m.e.r. te doorlopen. Echter de Commissie realiseert zich dat op dit moment de huidige informatie die aan deze beoordeling ten grondslag ligt een dusdanig informatief karakter heeft dat een MER hier niet veel meer aan kan toevoegen. Naast de effectbepaling heeft een m.e.r. ook altijd een alternatievenbeoordeling in zich. Hiervoor geldt dat volgens de Commissie voor dit project hoogstens gedacht kan worden aan mitigerende maatregelen als een 'visvriendelijk' ontwerp (geometrie en regeling van de leid- en loopschoepen en mogelijk het toerental van de turbine) en de bedrijfsvoering van de turbines. Daarbij leveren 2 grotere turbines minder visschade op dan 3 kleinere, terwijl voor de bedrijfsvoering turbineregime 2B (Zie tabel V.2 uit het m.e.r. WKC Borgharen) gevoerd wordt.

Derhalve komt de Commissie tot de conclusie dat de bevoegde instanties op dit moment over alle informatie beschikken om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming. Zij vindt dat het maken van een MER derhalve geen toegevoegde waarde biedt.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. J.H. van den Berg

ir. D.I. Brügemann

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dr. E.H. ten Winkel

Secretaris van de werkgroep: dr. N.W.M. van Buren.

**Advies voor de m.e.r.-beoordeling Waterkrachtcentrale
Borgharen**

Het oprichten van een waterkrachtcentrale in de Maas bij de stuw
van Borgharen.

ISBN 90-421-1648-X